

22 **учбовий заклад**

Медичні знання є базовими для сучасного провізора

Більшість лікарських засобів, які застосовують у сучасній медичній практиці, містять тисячі індивідуальних хімічних сполук, десятки тисяч готових лікарських форм і комбінованих препаратів. Зважаючи на стрімкий розвиток фармації, появу безлічі нових оригінальних і генеричних препаратів, збереження тенденції самолікування в умовах реформування медичної галузі, сьогодні як ніколи зростає роль провізора, особливо клінічного, фахівця — рівноправного партнера лікаря. Про особливості підготовки таких спеціалістів у Державному закладі «Дніпропетровська медична академія МОЗ України» ведуть мову Віталій Мамчур, д-р мед. наук, професор, завідувач кафедри фармакології, клінічної фармакології та фармакоелектрофізіології 3-го медичного факультету, Валентина Опришко, д-р мед. наук, професор цієї кафедри та Олена Подплетня, д-р фарм. наук, професор, завідувач кафедри загальної і клінічної фармації

ВІД ФАРМАКОЛОГІЇ ДО ФАРМАЦІЇ

В. Мамчур: Підготовка провізорів і клінічних провізорів у нашому навчальному закладі проводиться на фармацевтичному відділенні 3-го медичного факультету очно й заочно на чотирьох профільних кафедрах — фармакології, клінічної фармакології та фармакоелектрофізіології, загальної та клінічної фармації. Фармакогнозію майбутні фармацевти вивчають на кафедрі біології, фармакогнозії та медичної ботаніки, знання з медичної хімії отримують на кафедрі біохімії та загальної хімії.

Кафедра фармакології має дуже давню історію, власну наукову й педагогічну школу. Вона заснована 1918 р. професором І.В. Головинським, вихованцем кафедри нормальної фізіології Московського університету. Експериментальні дослідження він також проводив у фармакологічних закладах Геттінгенського і Тюбінзького інститутів. Дисертацію на тему «Про порівняльну дію різних похідних пурина на тваринний організм» захистив у Військово-медичній академії в 1918 р.

Найбільш відомою була наукова школа професора Григорія Батрака, який очолював кафедру в 1944–1979 рр. Певний час він виконував обов'язки професора кафедри патологічної фізіології Львівського медичного інституту, а докторську дисертацію, присвячену виявленню центральних механізмів дії адреналіну, захистив 1943 р. в Москві. Григорію Батраку належить оригінальна системна концепція механізму наркозу.

В. Опришко: Навчання на кафедрі фармакології, клінічної фармакології та фармакоелектрофізіології проводиться за трьома напрямками: фармакологія (III курс — лікувальна справа, педіатрія, медико-профілактична справа, II–III курс — стоматологія); клінічна фармакологія (V курс — лікувальна справа, педіатрія, медико-профілактична справа, IV курс — стоматологія, клінічна фармація); фармакоелектрофізіологія (V курс — клінічна фармація). Кафедра випускає студентів-провізорів.

Віталій Мамчур

Валентина Опришко

На кафедрі проводиться наукова робота. Основний напрям — фармакологія знеболювальних засобів (від місцевих анестетиків, засобів операційного знеболювання до неопіїдних анальгетиків) і нейрометаболічних церебропротекторів. Досліджуються механізми лікувальних властивостей і небажаних реакцій цих препаратів в умовах експериментальних еквівалентів патологічних станів — болю різного походження, епілепсії, паркінсонізму, депресії, невротичних і психотичних розладів, нейропсихопатій, зумовлених системною (артеріальна гіпертензія, атеросклероз, цукровий діабет) та органною (гіпоксія-ішемія головного мозку, інтоксикація серцевого м'язу, печінки) патологією.

Упродовж останніх 10 років співробітниками кафедри виконані 2 докторських і 10 кандидатських дисертацій.

Кафедра є базою Державного фармакологічного центру МОЗ України з доклінічних досліджень і бере участь у розробці, вивченні та впровадженні нових, насамперед вітчизняних, лікарських засобів.

Що стосується оптимізації педагогічного процесу, чільне місце відводиться постійному контролю знань студентів, активізації самостійної роботи, впровадженню рейтингової системи. Постійно здійснюється етапний комп'ютерний контроль, який застосовується також під час оцінювання підсумкових робіт.

НЕ ВСТАНОВЛЮВИТИ ДІАГНОЗ, А РОЗУМІТИ ХВОРОБУ

О. Подплетня: На Дніпропетровщині завжди бракувало спеціалістів із вищою фармацевтичною освітою, адже фармацевтичний факультет через нестачу професорсько-викладацького складу в місті закрили ще 1963 р. Окрім того, аптекарями в нас переважно працювали люди із заочною освітою, які здобували її в Запоріжжі й Харкові. Підготовку провізорів у Дніпропетровську відновили в 2001-му, проте дефіцит фахівців відчуваємо дотепер.

Тож для надання найбільш якісних освітніх послуг і поглибленого викладання профільних дисциплін у 2008 р. було створено кафедру загальної та клінічної фармації, а відтак наступного року медичну академію полишить перший випуск спеціалістів загальної фармації. А за час існування фармацевтичного відділення 3-го медичного факультету ми випустили 141 особу.

Навчання проводимо за двома напрямками — фармація та клінічна фармація. Загалом викладається 20 дисциплін. До слова, на кафедрі загальної фармації навчається багато студентів-іноземців, переважно з арабських країн, що, очевидно, також свідчить про високі рейтинги Дніпропетровської медичної академії та престижність наших дипломів.

Матеріально-технічна база фармацевтичного відділення дає змогу проводити лекційні та практичні заняття в належних умовах. Маємо спеціалізовані та добре оснащені аудиторії, лабораторії, комп'ютерний клас, навчальну аптеку, обладнання для наукових досліджень, віварій. Вирізняємося непоганим науковим потенціалом. На кафедрі працює один доктор фармацевтичних наук, 2 кандидати фармацевтичних наук і 8 кандидатів медичних, біологічних і хімічних наук. До захисту готуються 3 кандидатські дисертації.

Підтримуємо ділові стосунки й обмінюємося науковою інформацією з Національним фармацевтичним університетом і фармацевтичними факультетами медичних університетів України.

Специфіка викладання фармацевтичних дисциплін у нашому навчальному закладі полягає в широкому використанні потужних медичних баз, розташованих у Дніпропетровську, — лікарень різних профілів, лікувально-профілактичних закладів, де студенти отримують узагальнені медичні знання. Так, майбутні клінічні провізори вивчають терапію, хірургію, базову анатомію, гістологію. Навчальна програма передбачає й чимало виробничих практик. На базі аптечних закладів ОКП «Фармація», де збереглися відділи екстемпоральної рецептури, проходять практики з аптечної технології ліків. Практику з промислової технології виробництва лікарських засобів мають змогу проводити на дніпропетровському підприємстві «Еліт-Фарм», яке випускає біологічно активні добавки різних лікарських форм — таблетки, капсули, мазі. Доброю школою для студентів вважаємо медичну практику в лікарняних стаціонарах. Ще раз підкреслю, що вона є особливістю підготовки провізорів, і надто клінічних, у медичному навчальному закладі, чим може похвалитися далеко не кожен фармацевтичний факультет.

Окрім того, висока кваліфікація викладачів, які проводять заняття з медичних дисциплін для фармацевтів, сприяє формуванню

у студентів базових медичних знань, які в майбутньому допоможуть здійснювати фармацевтичну опіку відвідувачів аптек компетентно й кваліфіковано. Насправді це дуже важливо, адже аптечні заклади вже давно стали першою інстанцією, куди прямує хвора людина. І нерідко до лікаря вона звертається саме за рекомендацією провізора.

Найбільш поширені симптоми — головний біль, біль у животі, спині, печія. Маючи відповідні базові медичні знання, першостільник може грамотно вибудувати розмову з відвідувачем, з'ясувати всі тонкощі, виділити головні проблеми та, відповідно, направити його до вузькоспеціалізованого лікаря або ж порекомендувати необхідні безрецептурні лікарські засоби, якщо нездужання людина може позбутися самотужки. Завдання провізора — у жодному разі не встановлювати діагноз, але розуміти суть хвороби та її перебіг він зобов'язаний. Також важливо донести цю інформацію до хворого, або, іншими словами, таки змусити його звернутися до лікаря, аби не ускладнити чи не завадити свою недугу.

КЛІНІЧНИЙ ПРОВІЗОР — СПЕЦІАЛІСТ МАЙБУТЬОГО

О. Подплетня: Клінічних провізорів ми готуємо з 2001 р. Раніше їх випускала кафедра фармакології, клінічної фармакології та фармакоекономіки, тому досвід підготовки накопичений чималий.

Утім, якщо говорити саме про клінічних провізорів, то найбільше труднощів виникає після закінчення навчального закладу, тобто з їхнім працевлаштуванням. З одного боку, щороку створюються нові робочі місця в лікарнях. Проте велика відповідальність клінічного провізора в лікарняному стаціонарі при низькій заробітній платі аж ніяк не сприяє бажанню випускників там працювати. З іншого боку, за новими ліцензійними умовами клінічним провізорам офіційно дозволено

працевлаштовуватися в аптеках, де й зарплата відчутно вища. До речі, інтернатуру вони проходять як у лікарнях, так і в аптечних закладах, тобто теоретично готові працювати і там, і там. А от на практиці...

Лише із впровадженням страхової медицини стане зрозуміло, наскільки це незамінний фахівець. Причому його допомоги потребуватимуть як лікарі, так і пацієнти. У компетенції клінічного провізора — фармакоекономічні та фармакокінетичні аспекти призначення лікарських засобів, вирішення питань взаємодії препаратів, їх побічних ефектів.

Страхові компанії та застраховані ними пацієнти будуть зацікавлені в призначенні якісних, ефективних і безпечних ліків за раціонально обґрунтованою ціною. Схоже, перші кроки в цьому напрямі вже зроблено, наприклад заборонено виписувати рецепти з комерційними назвами ліків. Наразі лікарі ставляться до клінічних провізорів із певною пересторогою. Клінічний провізор консультує, проводить інформаційну роботу, нерідко працює в лікарняній аптеці, здійснює закупівлю препаратів для лікарні, попри те, що за законом він мусить працювати поряд із лікарем.

Клінічний провізор — спеціаліст дня завтрашнього. У переліку ТОП-10 кращих професій США 2016 року фармацевт посідає дев'яте місце.

Лариса Дедишина